

VORMINGSBROCHURE

2023

PANAL

Palliatief Netwerk
Arrondissement Leuven vzw

VOORWOORD

Beste lezer,

Een nieuw jaar, een nieuwe vormingsbrochure. Panal vzw heeft de voorbije tijd hard gewerkt en ons volledige aanbod aan een grondige evaluatie onderworpen. Zoals je zal merken, hebben we onze basismodule hervormd en werken we meer doelgroepspecifiek. Dit laat toe om inhoudelijke klemtonen te leggen naar beroepsprofiel en functie. Er bestaat nu een cursus voor verpleegkundigen (die daarna kunnen doorstromen naar de vervolmakingsmodule), eentje voor zorgkundigen en eentje voor medewerkers in voorzieningen voor mensen met een verstandelijke beperking. Uiteraard kan onze cursus voor vrijwilligers ook niet ontbreken.

Daarnaast willen we ook inzetten op het versterken van een palliatieve zorgcultuur in het werkveld. Dat doen we door onze cursus voor palliatief referenten van woonzorgcentra nieuw leven in te blazen. Tegelijkertijd zetten we daar ook in onze kortere vormingen verder op in. Kijk zeker eens naar de reeks rond 'Palliatieve zorg onder druk' of informeer naar een vorming op maat binnen uw eigen organisatie. We gaan hierover graag het gesprek aan.

Om blijvend in te spelen op wat er leeft in het werkveld, bieden we een vorming aan rond zingeving in culturele diversiteit, een workshop voor psychologen in een therapeutische relatie met een palliatieve patiënt of diens mantelzorgers, een praktijkvorming voor verpleegkundigen die hun technische vaardigheden willen inoefenen en een dagopleiding over meerzijdige partijdigheid. We behouden tenslotte ons digitale aanbod in de vorm van webinars over medische thema's relevant voor de palliatieve zorg. Vanuit het comfort van uw eigen sofa informeren wij u in anderhalf uur over hersentumoren binnen palliatieve zorg en bespreken we de meest recente inzichten rond symptoomcontrole.

Het volledige aanbod vind je terug in deze brochure of digitaal via www.panal.be. Inschrijven gebeurt bij voorkeur via onze website. We hopen je binnenkort weer te mogen ontmoeten!

Nele Geysen, Ellen Cumps, Karen De Meerleer, Veerle Massart en Ria Vandermaesen.

BASISMODULE

PALLIATIEVE ZORG

Onze basismodules palliatieve zorg voor hulpverleners werden grondig her vormd. We hebben ervoor gekozen om meer doelgroepspecifiek te werken, om zo een meer passend antwoord te kunnen bieden op de eigen werkcontext van elke deelnemer en te kunnen toespitsen op functieprofiel en takenpakket.

Inleiding in palliatieve zorg

Wat is palliatieve zorg? Hoe is palliatieve zorg georganiseerd? Het netwerk en de MBE (multidisciplinaire begeleidingsequipe of thuiszorgequipe), palliatief verlof, thuiszorgpremie, ... komen aan bod. Verder is er aandacht voor wetgeving inzake palliatieve zorg, patiëntenrechten en euthanasie.

Psychosociale aspecten

Welke emoties en reacties zien we bij een palliatieve patiënt en zijn omgeving? Wat betekent het voor de omgeving om te zorgen voor een ongeneeslijk zieke? Hoe kan de zorgverlener emotionele ondersteuning bieden?

Medisch begeleid sterven

Wat is nu precies het verschil tussen palliatieve sedatie en euthanasie? Kan een patiënt zelf beslissen om met therapie te stoppen? Heeft iedereen recht op comfortzorg? Aan de hand van het begrippenkader Medisch begeleid sterven geven we op al deze vragen een antwoord.

Omgaan met rouw

We belichten de huidige visie en de hedendaagse inzichten over rouw in onze maatschappij. Wat verstaan we onder rouw en hoe kunnen we rouw (h) erkennen? Hoe kunnen we als zorgverlener omgaan met rouwenden? Welke misverstanden en valkuilen staan ons hierbij soms in de weg? Wat is helpend en wat vermijden we beter? We staan stil bij het belang van hechting en verbondenheid, de kracht van kwetsbaarheid, betekenisgeving en afscheid nemen. We bekijken hoe dit ons handvaten biedt om met de nodige expertise én een warm hart zorg te dragen voor rouwenden.

Communicatie en samenwerken

In palliatieve zorg is communicatie essentieel. We bespreken de invloed van referentiekaders in communicatie. We hebben aandacht voor basisprincipes van communicatie en samenwerking in palliatieve zorg en bespreken de PICT als instrument. Hoe heeft communicatie invloed op samenwerking en vice versa?

Vroegtijdige zorgplanning

Bij beslissingen rond zorgplanning en levenseinde, is het wenselijk dat de patiënt centraal staat in deze besluitvorming. Dat is bij een vergevorderd ziekteproces vaak niet evident meer op het moment dat knopen moeten worden doorgehakt. Daarom willen we – samen met de patiënt en diens omgeving – anticiperen op de zorg die komt. Hoe kan vroegtijdige zorgplanning hierin helpen?

Omtrent het overlijden

Hoe gebeurt een laatste zorg? Waar kan een overledene opgebaard worden? Welke mogelijkheden zijn er? Hoe kan de familie hierin betrokken worden? Op deze en veel andere vragen (vanuit de groep) wordt een antwoord geboden. We bekijken de praktische en administratieve kant van een overlijden, de belangrijkste wetgeving en de formaliteiten aangaande een overlijden.

AANVULLEND VOOR VERPLEEGKUNDIGEN

Symptoomcontrole

Welke hinderlijke symptomen kunnen optreden bij palliatieve patiënten en hoe ga je hiermee om (bv. via medicatie of op verzorgingsvlak)?

Pijncontrole deel 1

Hoe herken je dat iemand pijn heeft en welke behandelingsmogelijkheden er zijn? We bespreken verschillende soorten pijnmedicatie en hoe we hier in de praktijk mee omgaan.

Pijncontrole deel 2

We bouwen verder op de inhoud van deel 1, door onder andere co-analgetica en de werking van de spuitaanrijver te bespreken. We gaan met alle kennis en expertise aan de slag door middel van oefeningen, casussen en dialoog.

AANVULLEND VOOR ZOR GKUNDIGEN

Comfortzorg

Wat kunnen we doen om het comfort van de palliatieve patiënt zo hoog mogelijk te maken? Wat zijn onze taken? Wat melden we aan wie? Wat kunnen we doen bij pijn of andere klachten? We bespreken de tekenen van naderend overlijden. Er worden concrete tips gegeven.

Kinderen ondersteunen bij afscheid en verlies

Kinderen zijn belangrijke en kwetsbare betrokkenen in een palliatieve zorgsituatie. Veel zorgverleners en ouders worstelen met de vraag: hoe kunnen we kinderen en jongeren opvangen en begeleiden? Wat zijn misverstanden en valkuilen? Hoe betrek je kinderen bij het afscheid nemen? Er worden concrete tips en handvaten aangereikt.

Palliatieve zorg bij ouderen

Wie is onze "oudere" zorgvrager? Wanneer is een oudere zorgvrager met multi-pathologie nu écht palliatief? Ziektebeelden presenteren zich bij ouderen vaak anders, hoe gaan we hiermee om? Ook de thema's levensmoeheid, verlieservaringen en mythes over ouderen komen in deze vorming aan bod.

Zelfzorg voor de zorgverlener

Werken met palliatieve patiënten en hun omgeving vergt veel van de zorgverlener. Hoe kan je goed zorgen voor anderen en tegelijk jezelf niet uit het oog verliezen? Hoe bewaak je je grenzen? Wat geeft je nieuwe energie om je batterijen op te laden? We staan stil bij onze eigen behoeften als zorgverlener en hoe we deze de nodige aandacht kunnen geven.

PALLIATIEVE ZORG VOOR VERPLEEGKUNDIGEN

 Code: BAVPK/2023

 Op **dinsdagnamiddag** van 13.15u.-16.30u.

DATUM	THEMA	LESGEVER
Dinsdag 17 januari	Inleiding in palliatieve zorg	Ria Vandermaesen
Dinsdag 24 januari	Psychosociale aspecten	Ellen Cumps
Dinsdag 31 januari	Symptoomcontrole	Verpleegkundige MBE
Dinsdag 7 februari	Medisch begeleid sterven	Ellen Cumps
Dinsdag 14 februari	Communicatie en samenwerken	Alexandra Verhagen
Dinsdag 28 februari	Pijncontrole deel 1	Verpleegkundige MBE
Dinsdag 7 maart	Pijncontrole deel 2	Verpleegkundige MBE
Dinsdag 14 maart	Vroegtijdige zorgplanning	Alexandra Verhagen
Dinsdag 21 maart	Omgaan met rouw	Karen De Meerleer
Dinsdag 28 maart	Omtrent het overlijden Afronding	Gilbert Pues

 Panal, Waversebaan 220, 3001 Heverlee

 530 euro

PALLIATIEVE ZORG VOOR ZOR GKUNDIGEN

 Code: BAZK/2023

 Op donderdag van 9u30.-16.30u.

DATUM	THEMA	LESGEVER
Donderdag 12 januari	Inleiding in palliatieve zorg	Ria Vandermaesen
	Psychosociale aspecten	Ellen Cumps
Donderdag 2 februari	Comfortzorg	Verpleegkundige MBE
	Kinderen ondersteunen bij afscheid en verlies	Karen De Meerleer
Donderdag 2 maart	Medisch begeleid sterven	Ellen Cumps
	Spirituele zorg	Katrien Cornette
Donderdag 23 maart	Communicatie en samenwerken	Alexandra Verhagen
	Vroegtijdige zorgplanning	Alexandra Verhagen
Donderdag 20 april	Omgaan met rouw	Karen De Meerleer
	Palliatieve zorg bij ouderen	Ellen Cumps
Donderdag 11 mei	Omtrent het overlijden Casusbespreking en afronding	Gilbert Pues Verpleegkundige MBE
	Zelfzorg voor de zorgverlener	Karen De Meerleer

 Evangelische Theologische Faculteit,
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

 675 euro - broodjeslunch inbegrepen

PALLIATIEVE ZORG BIJ MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING

We richten ons specifiek op medewerkers uit voorzieningen voor mensen met een verstandelijke beperking.

Inleiding in palliatieve zorg

Wat is palliatieve zorg? Hoe is palliatieve zorg georganiseerd? Het netwerk en de MBE (multidisciplinaire begeleidingsequipe of thuiszorgequipe), palliatief verlof, thuiszorgpremie, ... komen aan bod. Verder is er aandacht voor wetgeving inzake palliatieve zorg, patiëntenrechten en euthanasie.

Emotionele ondersteuning bij afscheid en rouw

Welke emoties en reacties zien we bij een palliatieve patiënt en zijn omgeving? Wat betekent het voor de omgeving om te zorgen voor een ongeneeslijk zieke? Hoe kan je als zorgverlener ondersteuning bieden?

Wat is rouw en hoe kunnen we rouw (h) erkennen? Welke misverstanden en valkuilen bestaan er? We staan stil bij het belang van hechting en verbondenheid, betekenisgeving en afscheid nemen, ... en hoe ons dit handvaten biedt om met de nodige expertise én een warm hart zorg te dragen voor onze cliënten en hun netwerk.

Zorgplanning en Medisch Begeleid Sterven

In 'Medisch Begeleid Sterven' worden enkele specifieke termen en handelingen binnen palliatieve zorg van nabij bekeken: wat is de wetgeving rond euthanasie, wilsbekwaamheid, wat is palliatieve sedatie en hoe kan dit ingezet worden als onderdeel van een goede comfortzorg, ...

Gezien de specifieke zorgbehoeften van de cliënten lijkt hun betrokkenheid in de zorgplanning niet vanzelfsprekend. Samen onderzoeken we hoe we hen toch een stem kunnen geven in hun eigen verhaal: hoe kan je dit praktisch aanpakken? Hoe kan je de cliënt met een verstandelijke beperking betrekken bij keuzes en beslissingen in zorg?

Comfortzorg

Hoe kunnen we als hulpverlener het comfort van de palliatieve patiënt ondersteunen? Wat zijn onze taken? Wat melden we aan wie? Wat kunnen we doen bij pijn of andere klachten? We bespreken de tekenen van naderend overlijden. Er worden concrete tips gegeven en er is ruimte voor dialoog en uitwisseling.

Zelfzorg voor de zorgverlener

Werken met palliatieve patiënten en hun omgeving vergt veel van de zorgverlener. Hoe kan je goed zorgen voor anderen en tegelijk jezelf niet uit het oog verliezen? Hoe bewaak je je grenzen? Wat geeft je nieuwe energie om je batterijen op te laden? We staan stil bij onze eigen behoeften als zorgverlener en hoe we deze de nodige aandacht kunnen geven.

 Code: BAVB/2023

 Op **dinsdagnamiddag** van 13.30u -16.30u.

DATUM	THEMA	LESGEVER
Dinsdag 7 november	Inleiding in palliatieve zorg	Ria Vandermaesen
Dinsdag 14 november	Comfortzorg	Ellen Cumps
Dinsdag 21 november	Emotionele ondersteuning bij afscheid en rouw	Karen De Meerleer
Dinsdag 28 november	Zorgplanning en medisch begeleid sterven	Ellen Cumps en Karen De Meerleer
Dinsdag 5 december	Zelfzorg voor de zorgverlener	Karen De Meerleer

 Evangelische Theologische Faculteit,
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

 265 euro

PALLIATIEVE ZORG VOOR VRIJWILLIGERS

STARTCURSUS

Inleiding in palliatieve zorg

Wat is palliatieve zorg? Hoe is deze zorg georganiseerd? Welke wetgeving is relevant? Hoe werken de MBE (multidisciplinaire begeleidingsequipe of thuiszorgequipe) en het netwerk van Panal? Welke ondersteunende maatregelen zijn er? Wat is de taak van een vrijwilliger?

Emotionele ondersteuning van patiënt en familie

Welke emoties en reacties zien we bij een palliatieve patiënt en zijn omgeving? Wat betekent het voor de omgeving om te zorgen voor een ongeneeslijk zieke? Hoe kan de vrijwilliger omgaan met deze emoties en ondersteuning bieden aan patiënt en familie?

Wat is rouw en hoe kunnen we rouw (h)erkennen? Welke misverstanden en valkuilen bestaan er? We staan stil bij het belang van hechting en verbondenheid, betekenisgeving en afscheid nemen, ... en hoe ons dit handvaten biedt om met de nodige expertise én een warm hart zorg te dragen voor de patiënt en diens familie.

Communicatie

In palliatieve zorg is communicatie essentieel. We onderzoeken hoe we zelf in communicatie staan en welke referentiekaders ons beïnvloeden. We hebben aandacht voor basisprincipes van communicatie in palliatieve zorg en welke rol we als vrijwilliger hierin te vervullen hebben.

Comfortzorg

Hoe kunnen we als vrijwilliger mee het comfort van de patiënt ondersteunen? Wat melden we aan wie? Wat kunnen we doen bij pijn of bij andere klachten? We bespreken de tekenen van een naderend overlijden. Er worden concrete tips gegeven.

VERDIEPENDE MODULE

De verdiepende module is bedoeld voor vrijwilligers die reeds de startcursus volgden.

Spirituele zorg

In palliatieve situaties worden vrijwilligers soms geconfronteerd met de spirituele pijn van de betrokkenen. Wat betekent spiritualiteit? Welke rol spelen waarden- en zingevingskaders, levensbeschouwing en geloofsovertuiging in de stervensfase? Hoe kan je als vrijwilliger spirituele pijn herkennen en hiermee omgaan? Welke zorg kan je bieden en wanneer verwijst je best door? We staan ook stil bij de eigen spiritualiteit en de krachtbronnen die helpen om ons eigen engagement vol te houden.

Omgaan in waarheid en met vertrouwen

De wet op de patiëntenrechten zegt dat de patiënt het recht heeft om de waarheid rond zijn situatie te kennen. Wat is de waarheid? Kunnen of willen we de waarheid altijd weten in een ziekteproces? Hoe wordt er omgegaan met 'wat is'? Wat is het belang van vertrouwen in elkaar, in de hulpverleners? Wat maakt vertrouwen (on)mogelijk? Hoe past het concept van 'gedeeld beroepsgeheim' in dit kader?

Verplaatsingstechnieken

Hoe kan je op een rugvriendelijke manier een zieke verplaatsen en comfortabel installeren? Er gaat tijdens de vorming veel aandacht naar houding en rugsparen tijdens dagelijkse handelingen.

Kinderen ondersteunen bij afscheid en verlies

Kinderen zijn belangrijke en kwetsbare betrokkenen in een palliatieve zorgsituatie. Veel ouders worstelen met de vraag: hoe kunnen we kinderen en jongeren opvangen en begeleiden? Wat zijn misverstanden en valkuilen? Hoe betrek je kinderen bij het afscheid nemen? Er worden concrete tips en handvaten aangereikt.

Zelfzorg voor de zorgverlener

Werken met palliatieve patiënten en hun omgeving vergt veel van de zorgverlener. Hoe kan je goed zorgen voor anderen en tegelijk jezelf niet uit het oog verliezen? Hoe bewaak je je grenzen? Wat geeft je nieuwe energie om je batterijen op te laden? We staan stil bij onze eigen behoeften als zorgverlener en hoe we deze de nodige aandacht kunnen geven.

PALLIATIEVE ZORG VOOR GEINTERESSEERDEN EN VRIJWILLIGERS

 Startcursus telkens van 9.30u. tot 16.30u.

 Code: VRW1/2023

DATUM	THEMA	LESGEVER
Maandag 5 juni	Inleiding in palliatieve zorg	Ria Vandermaesen
	Comfortzorg	Verpleegkundige MBE
Maandag 12 juni	Emotionele ondersteuning	Karen De Meerleer
	Communicatie	Nele Geysen

 Verdiepende module telkens van 9.30u. tot 16.30u.

 Code: VRW2/2023

DATUM	THEMA	LESGEVER
Maandag 9 oktober	Omgaan in waarheid en met vertrouwen	Nele Geysen
	Spirituele zorg	Katrien Cornette
Maandag 16 oktober	Kinderen ondersteunen bij afscheid en verlies	Karen De Meerleer
	Zelfzorg	
	Verplaatsingstechnieken	Wit-Gele-Kruis

 Panal, Waversebaan 220, 3001 Heverlee

 125 euro (broodjeslunch inbegrepen) per module

De kostprijs mag geen beletsel zijn voor deelname. Wij engageren ons om mee naar een gepaste oplossing te zoeken.

Personen die zich kandidaat willen stellen als vrijwilliger, nemen contact op met Karen De Meerleer, vrijwilligersverantwoordelijke van Panal, via kdmeerleer@panal.be.

PALLIATIEVE ZORG ONDER DRUK: letterlijk of figuurlijk?

Het lijkt alsof het in palliatieve zorg moeilijker wordt om 'de beste zorg' om te zetten in daden. De tijdsgeest van absolute maakbaarheid, een zorgconcept bij patiënten en hun omgeving over hoe vandaag een goede dood is of zou moeten zijn: het geeft soms spanning en druk.

We weten al langer dat patiënten soms zorg weigeren en daardoor – in onze ogen – meer lijden dan wij zelf wenselijk achten. De patiënt houdt soms een gesprek over het levenseinde af, want immunotherapie zal er immers voor zorgen dat het levenseinde nog veraf is. Of familie duwt van bij de opstart in een richting die je zelf niet wil, bijvoorbeeld bij palliatieve sedatie. Het komt voor dat familie verhaasting van het sterven wil, om verschillende redenen. Of dat ze het proces van 'waken' en afscheid nemen van de stervende niet als zinvol kunnen ervaren.

Hoe kan je jezelf staande houden in zulke moeilijke situaties die veel druk geven en tot morele spanning kunnen leiden bij jezelf? Hoe buig je dit discomfort als zorgverlener om tot hernieuwde professionaliteit?

Hoe blijven we in communicatie met patiënt en zijn omgeving? Met respect voor de eigen competenties en grenzen? Hoe kom je samen tot een aanpak, die toch verbinding inhoudt en conflicten niet laat escaleren? Hoe kan ik evenwichtig mijn koers van hulpverlening bepalen?

In deze opleiding van vier halve dagen proberen we de puzzelstukken van verbinding samen te leggen: crisis herkennen, pro-actief over eigen visie spreken, patiënten, hun omgeving en zorgverleners samenbrengen, in communicatie over het eigen zorgconcept. Door spreiding van de vormingsmomenten beogen we een proces bij jezelf, in je team en in de eigen praktijk op gang te brengen.

Begeleider van deze opleiding is Walter Rombouts. Van opleiding klinisch psycholoog, was hij als hulpverlener in verschillende contexten en teams werkzaam (oa 15 jaar in het Palliatief support team UZ Leuven). Actueel is hij trainer in Perspectief te Holsbeek.

 Donderdag 16 februari 2023
Donderdag 20 april 2023
telkens van 13.30u tot 16.30u

 Evangelische Theologische Faculteit,
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

 280 euro

 Code: DRUK/2023

Donderdag 28 september 2023
Donderdag 9 november 2023

WEBINARS

Panal vzw organiseert enkele online lezingen over relevante thema's binnen palliatieve zorg. Deze lezingen geven in anderhalf uur de essentie van een thema weer. Er is steeds ruimte voor vragen nadien.

- € 45 euro per webinar
- L telkens van 20u. tot 22u.
- 👤 voor artsen en verpleegkundigen

Je ontvangt een aanwezigheidsattest.
Accreditering voor artsen wordt aangevraagd in rubriek 6 ethiek en economie.

ZORG IN DE LAATSTE FASE BIJ EEN HERSENTUMOR

Uit het jaarverslag van Panal vzw blijkt dat we in de palliatieve (thuis)zorg een stijging zien van het aantal patiënten met een hersentumor. Net zoals veel andere patiënten kiezen ze er vaak voor om de laatste fase van hun leven in hun eigen vertrouwde omgeving door te brengen, omringd door hun naasten. In dit webinar staan we stil bij de impact op zorg en het palliatieve zorgproces dat deze diagnose met zich meebrengt.

Wat zijn veel voorkomende symptomen en hoe kunnen we patiënt en familie hierin ondersteunen? Welke aandachtspunten zijn er in prognose en ziekteverloop? Welke specifieke uitdagingen zijn er in het palliatieve zorgproces voor patiënt en familie?

Spreker: Dr. Karen Van Beek, Radiotherapeut-oncoloog,
lid van het Palliatief Support Team UZ Leuven

Dinsdag 14 maart 2023

Code: HERS/2023

SYMPTOOMCONTROLE IN PALLIATIEVE ZORG: de meest gebruikte medicaties en hun dosissen.

De palliatieve fase kent specifieke aandachtspunten en zorg. In deze webinar willen we enkele veel voorkomende symptomen en hun medicamenteuze behandeling bespreken.

We vertrekken vanuit de definitie van McCaffery: 'pijn is dat wat de persoon zegt dat het is en is aanwezig wanneer hij/zij zegt dat het aanwezig is', en baseren ons op de pallialine richtlijn rond pijnbestrijding. Van daaruit bekijken we de meest voorkomende symptomen en hoe we deze medicamenteus kunnen behandelen, zowel in de palliatieve als de stervensfase.

Sprekers: Dr. Katleen Van Emelen en **Dr. Katharina Lobisch**,
equipe-artsen van de MBE van Panal;
Veerle Massart, hoofdverpleegkundige van de MBE van Panal.

Donderdag 7 december 2023

Code: MEPZ/2023

SYMPOSIUM VOOR (HUIS)ARTSEN ism MCH Leuven

Palliatieve sedatie: van richtlijn tot praktijk

Palliatieve sedatie als bijzondere vorm van symptoomcontrole in de terminale fase is een beslissing/handeling waarbij, naast de juiste medische uitvoering, ethische overwegingen en zorgvuldigheid vereist zijn. In 2010/2012 werd de richtlijn palliatieve sedatie uitgewerkt om artsen en zorgverleners te helpen om, indien nodig, een palliatieve sedatie uit te voeren met aandacht voor de lichamelijke, psychosociale en spirituele noden van de patiënt en zijn naasten. In 2019 werd de richtlijn nog aangevuld met een checklijst die, als werkinstrument, het doel heeft de kwaliteit van palliatieve sedatie te bevorderen.

In de voordracht bespreken we, vertrekkende van de richtlijn, de praktijk van palliatieve sedatie en staan we stil bij de mogelijke moeilijkheden, valkuilen, ethische dilemma's, die we ervaren in de praktijk.

Sprekers: Dr. Katleen Van Emelen,

dienst geriatrie en palliatieve zorg, Heilig Hart Ziekenhuis Leuven &

Dr. Katharina Lobisch, huisarts, Burggracht Huisartsen,

equipe-artsen van Panal vzw.

Accreditering wordt aangevraagd in rubriek 6 ethiek en economie.

Donderdag 16 februari 2023 Van 20u. tot 22u.

<https://www.mchinfo.be/nascholingen/>

PRATEN OVER STERVEN, AFSCHEID EN DOOD binnen de psychotherapeutische praktijk

Deze vorming richt zich specifiek tot psychologen en gesprekstherapeuten die ambulant, in de eigen praktijk, of aan huis, te maken krijgen met palliatieve zorgsituaties. Goede palliatieve zorgverlening kent uitdagingen: zorg voor mogelijk lichamelijk en psychisch lijden van de betrokkene, aanpakken van eventuele psychosociale problematiek in de omgeving en het opnemen van de existentiële vraagstukken waar patiënten mee bezig zijn. In deze opleiding zal de psycholoog kennis maken met deze vier uitdagingen.

Er wordt ingezoomd op de psychische en de spirituele dimensie. Dit doen we aan de hand van het Ars Moriendi-model. Dit model laat hulpverleners toe om aan de hand van vijf spanningsvelden relevante thema's rond sterven, afscheid nemen en dood ter sprake te brengen, en in verbinding te komen met de cliënt en/of zijn of haar systeem. Tijdens deze vorming worden de vijf spanningsvelden heel concreet vertaald. Hoe kan ik inspe-

len op wat de cliënt/omgeving brengt? Hoe kan ik hierin zelf initiatief nemen als psycholoog? Wat is wenselijk/nodig in begeleiding (in de eerste lijn) rond deze thema's?

De vorming wordt verzorgd door **Walter Rombouts** en **Alexandra Verhagen**. Walter is klinisch psycholoog en werkte jarenlang in het palliatief support team van UZ Leuven. In die functie voerde hij gesprekken rond zorgplanning, sterven en afscheid nemen, zowel met cliënten als hun omgeving. Daarnaast verzorgt hij sinds 2000 als trainer van het bureau voor opleiding en vorming Perspectief in Holsbeek opleidingen rond het opzetten van communicatie in palliatieve zorg. Alexandra is klinisch psycholoog en oplossingsgericht rouwtherapeut. Zij werkt rond deze thema's met cliënten en hun systeem vanuit haar eigen praktijk De Kruin in Tildonk, en als psycholoog in het PST van het AZ Jan Portaels in Vilvoorde.

Donderdag 16 maart 2023 van 13u30 tot 16u30

Code: PSYPZ/2023

75 euro

Evangelische Theologische Faculteit,
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

voor psychologen en gesprekstherapeuten

ZINGEVING EN LEVENSEINDEZORG

in verschillende culturen.

Elke cultuur heeft zijn eigen manier van kijken naar sterven en de dood. Denk maar aan de documentaire 'Last Days' die Lieve Blancquaert hier over creëerde. Die kijkt op sterven en dood, geeft elke cultuur een eigen visie op zingeving en levenseindezorg.

Prakash Goossens, beleidsmedewerker 'corporate affairs' - directiekader Imeldaziekenhuis en oud-docent UCLL met betrekking tot sociale inclusie en diversiteit, heeft een ruime expertise in dit thema. Vanuit zijn bijdrage in het postgraduaat palliatieve zorg aan de Artevelde Hogeschool, wil hij in deze vorming tonen hoe we cultuursensitief kunnen werken in palliatieve zorg.

Vanuit een praktijkgericht kader krijg je als deelnemer meer zicht op belangrijke noden, waarden en normen die de visie op palliatieve zorg van mensen met een andere culturele afkomst mee bepalen. Een beter begrip van en voor ieders visie en inzicht in verschillende culturele rituelen, creëert mogelijkheden om samen te werken rond zingeving, afscheid en rouw.

 Dinsdag 9 mei 2023 van 13.30u. tot 16.30u.

 Code: SPPZ/2023

 75 euro

 Panal, Waversebaan 220, 3001 Heverlee

VINGER AAN DE POLS:

verpleegkundige technieken in palliatieve zorg

In deze vorming gaan we samen enkele veel voorkomende technieken in palliatieve zorg inoefenen. Bijvoorbeeld: het plaatsen van een blaassonde, het plaatsen van een maagsonde, het prikken van een perifeer infuus, het aanprikken van een porth-a-cath. Er is ruimte om ervaringen en tips uit te wisselen met andere verpleegkundigen en artsen uit het werkveld. Ook maken we tijd om stil te staan bij enkele complexe casussen (bv. euthanasie, palliatieve sedatie, ...) en geven we praktische tips om de patiënt en omgeving zo goed mogelijk te ondersteunen.

Opdat we deze vaardigheden ook kunnen inoefenen, zal de vorming doorgaan in het **vaardigheidscentrum van UCLL, Herestraat 49 te 3000 Leuven**.

De vorming wordt verzorgd door **Ellen Cumps, Petra Heremans** en **Patricia Lerat**, verpleegkundig-consulenten van de MBE van Panal.

 Donderdag 14 september 2023 van 10.00u. tot 16.00u.

 Code: VPTK/2023

 125 euro

 Vaardigheidscentrum UCLL, Herestraat 49, 3000 Leuven

 voor verpleegkundigen en artsen.

MEERZIJDIGE PARTIJDIGHEID: een illusie?

Neutraliteit of strikte onpartijdigheid is een belangrijk streven, maar het blijkt in de praktijk soms moeilijk haalbaar te zijn. Je wordt als hulpverlener altijd beïnvloed. Ook als je dat niet wil. Er spelen immers zoveel belangen en naast de aanwezige partijen zijn ook nog andere mensen en groepen betrokken.

Tijdens deze praktijkgerichte dag stellen we een visie voor die ingaat op die neutrale en onpartijdige positie en op de notie van meerzijdige partijdigheid. We oefenen op enkele methodieken om in plaats van meerzijdige partijdigheid een systemische inleving als kader vast te houden. We reflecteren over valkuilen en complexiteiten daarvan.

Mia Claes, maatschappelijk werker en mediator, lector aan de UCLL en trainer binnen de Interactie Academie Antwerpen, spreekt vanuit haar expertise en ervaring.

 Dinsdag 25 april 2023 van 9.30u. tot 16.00u.

 Code: MZPD/2023

 125 euro, broodjeslunch inbegrepen

 Evangelische Theologische Faculteit,
Sint-Jansbergsesteenweg 97, 3001 Leuven

 voor zorgverleners in palliatieve zorg

OPLEIDING VOOR REFERENTIE-PERSONEN PALLIATIEVE ZORG IN WOONZORGCENTRA

Van oktober 2023 tot juni 2024 organiseert Panal vzw een opleiding voor palliatief referenten van woonzorgcentra. Deze uitgebreide en kwaliteitsvolle opleiding is bestemd voor referentiepersonen palliatieve zorg die aan het werk zijn in woonzorgcentra.

In acht volledige lesdagen maken we de referent palliatieve zorg wegwijs in het palliatieve zorglandschap en werken we rond het (verder) uitbouwen en versterken van een palliatieve zorgcultuur binnen het eigen woonzorgcentrum. We hebben daarnaast ruime aandacht voor de ondersteunende rol die zij opnemen voor collega's, bewoners en hun familieleden.

Door middel van een interactieve opleiding willen we elke deelnemer versterken in zijn rol van palliatief referent: werken aan competenties, palliatieve grondhoudingen, zelfreflectie en het opnemen van het mandaat dat hem of haar werd toegekend. Van cursisten verwachten we een actieve inbreng en de bereidheid om de verstaalslag te maken van opleiding naar de werkvloer.

Door te werken met maandelijkse lesdagen, creëren we enerzijds de mogelijkheid om (laagdrempelig) iets in beweging te brengen op de werkvloer, maar willen we daarnaast aandachtig zijn voor de balans tussen zorgtaken en opleiding.

VOOR MEER INFORMATIE:

houd onze nieuwsbrief, website en facebook pagina in de gaten.

FINANCIËLE TEGEMOETKOMINGEN

Deelnemers die zich inschrijven voor een vorming van Panal vzw, kunnen onder bepaalde voorwaarden gebruik maken van een financiële tegemoetkoming zoals voorzien door de overheid. Bij vragen of opmerkingen hierover, aarzel niet ons te contacteren via vragen@panal.be.

Vlaams OpleidingsVerlof (VOV)

Werknemers vanuit de privésector met een tewerkstelling van minstens 50%, kunnen voor onze basis- en vervolmakingsmodule gebruik maken van het Vlaams OpleidingsVerlof. De werknemer **behoudt dan zijn loon** tijdens het volgen van de opleiding. Voor meer informatie zie www.vlaanderen.be/vlaams-opleidingsverlof.

KMO-portefeuille (KMOP)

Panal vzw is een geregistreerde dienstverlener voor opleidingen in het kader van de KMO-portefeuille (registratienummer DV.O245206). Is je onderneming een kmo of je beoefent een vrij beroep, dan kan je mits bepaalde voorwaarden subsidies aanvragen voor het volgen van onze **basis- en vervolmakingsmodule**. Voor meer informatie zie <https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/kmo-portefeuille>.

Opleidingscheques

Kortgeschoolde werknemers of uitzendkrachten, uit publieke of privésector, die zich op eigen initiatief inschrijven voor de basis- of vervolmakingsmodule en daardoor de kostprijs van de cursus zelf

betalen, kunnen in aanmerking komen voor opleidingscheques. Je kan een **tegemoetkoming krijgen van maximaal 125 euro per schooljaar**. In bepaalde gevallen heb je recht op een verhoogde tegemoetkoming. Voor meer informatie zie www.vlaanderen.be/opleidingscheques-voor-werknemers.

Financiële vergoeding voor bijscholing van zelfstandige thuisverpleegkundigen

Panal vzw heeft, als partner van Palliatieve Zorg Vlaanderen, vanuit het RIZIV erkenning voor het uitreiken van attesten aan zelfstandige verpleegkundigen voor gevolgde opleidingen. Hierdoor kunnen zelfstandige verpleegkundigen genieten van een financiële tegemoetkoming van **175 euro per jaar** voor het volgen van opleidingen, mits zij voldoen aan bepaalde voorwaarden.

Alle opleidingen van Panal vzw vallen onder de noemer 'evidence based werken in het kader van de thuisverpleging'. Je vraagt jouw jaarlijkse vergoeding aan in de periode van 1 januari tot 15 september in het jaar dat volgt op het jaar waarin je de opleidingen volgde. Voor meer informatie zie website van het RIZIV: <https://www.riziv.fgov.be/nl/professionals/individuelezorgverleners/verpleegkundigen/Paginas/verpleegkundigen-financiële-vergoeding-bij-scholing.aspx>

VORMING OP MAAT

Heel wat organisaties, voorzieningen en socioculturele verenigingen vragen ons naar een vorming of vormingspakket op hun maat. Hieronder vind je een mogelijk aanbod vanuit Panal. We zijn graag bereid om te kijken met welke vorming we kunnen inspelen op een specifieke behoefte: aarzel dus niet om contact op te nemen en je vormingsvraag te stellen.

Al onze vormingen zijn interactief, met praktijkvoorbeelden. We vertrekken vanuit de ervaring van de cursisten en bekijken met hen hoe we op hun vragen kunnen ingaan. Onze lesgevers maken steeds gebruik van de meest recente kennis en inzichten.

MOGELIJKE THEMA'S:

- Inleiding in palliatieve zorg
- Update palliatieve sedatie
- Comfortzorg voor zorgkundigen
- Symptoomcontrole voor verpleegkundigen
- Pijncontrole voor verpleegkundigen
- Kinderen ondersteunen bij afscheid en verlies
- Psychosociale aspecten
- Communicatie en samenwerken
- Omgaan met rouw
- Zelfzorg voor zorgverleners
- Vroegtijdige zorgplanning
- Praten over later
- PICT (Palliatieve Care Indicator Tool)
- Palliatieve zorg bij ouderen
- Het begrippenkader medisch begeleiden sterven
- Verpleegtechnische vaardigheden in palliatieve zorg
- ...

**Vormingen op maat kunnen aangevraagd worden via vragen@panal.be.
Elke vormingsvraag wordt besproken op ons vormingsoverleg.**

Graag tijdig aanvragen!

**Kijk regelmatig naar onze website voor nieuwe vormingen of
schrijf je voor onze digitale nieuwsbrief via www.panal.be**

INSCHRIJVINGSVOORWAARDEN

Wie kan deelnemen:

- **Iedereen is welkom.** Indien een vorming zich richt op een bepaalde doelgroep, wordt dit expliciet in de aankondiging vermeld.
- Bij twijfel, aarzel niet om contact op te nemen.

Hoe inschrijven:

- **Bij voorkeur online** via www.panal.be of via een mail naar vragen@panal.be.
- Iedere deelnemer vult een afzonderlijk inschrijvingsformulier in.

Hoe betalen:

- Een inschrijving is pas definitief wanneer het inschrijvingsgeld is overgemaakt op **rekening BE82 7364 0127 0068** van Panal vzw.
- Cursuscode en naam van de deelnemer moeten worden vermeld in het vak 'mededeling' van de overschrijving.

Hoe deelnemen:

- Na betaling is je inschrijving definitief. Je ontvangt van ons een bevestiging hiervan.
- Je kan enkel inschrijven voor volledige modules en **niet voor afzonderlijke dagdelen** binnen die module.
- Gelieve ons tijdig te verwittigen wanneer je niet aanwezig kan zijn op een cursusdag.

- Je kan een gemiste les uit een module **niet** op een ander moment inhalen, noch je door iemand anders laten vervangen. Panal vzw bezorgt het lesmateriaal van de gemiste les.
- Na een vorming ontvang je van ons een aanwezigheidsattest.

Hoe annuleren:

- Panal kan een vorming annuleren. Je krijgt dan het inschrijvingsgeld integraal terugbetaald of je kan een ander cursusmoment kiezen.
- Je kan zelf kosteloos annuleren tot 14 dagen voor de cursus. Je krijgt dan het inschrijvingsgeld terugbetaald.
- Zonder tijdige annulatie kan er geen terugbetaling gebeuren. Indien je nog niet betaalde, wordt de kostprijs van de vorming toch aangerekend.
- Een ingeschreven persoon kan zich enkel voor een volledige cursus laten vervangen. Elke wijziging hieromtrent dient schriftelijk te gebeuren.

Indien je op de hoogte wenst te blijven van komende vormingen of voor inhoudelijke vragen en vragen in verband met inschrijvingen, betaling en administratie, kan je contact opnemen via: 016 23 91 01, vragen@panal.be of www.panal.be.

DOCENTEN

Katrien Cornette,

doctor in de praktische theologie, pastor in het U.P.C. Sint-Kamillus te Bierbeek en freelance vormingswerker inzake spiritualiteit en goede (zelf-) zorg. Website: www.gensterzorg.be. Katrien verzorgt al meer dan 10 jaar de vormingen rond spiritualiteit voor Panal.

Ellen Cumps,

verpleegkundige, sinds 2019 verpleegkundig-consulent MBE en netwerkmedewerker van Panal. Ellen geeft in Panal jaarlijks meerdere vormingen in de thema's psychosociale zorg, palliatieve zorg bij ouderen, medisch begeleid sterven, verpleegkundige vaardigheden in palliatieve zorg, ...

Karen De Meerleer,

klinisch psycholoog, rouwzorgverantwoordelijke en vrijwilligersverantwoordelijke Panal. Karen geeft al meer dan 15 jaar vorming in de thema's rouwzorg, emotionele ondersteuning, zelfzorg en kinderen betrekken in palliatieve zorg.

Kris Elsen,

verpleegkundige, sinds 2008 verpleegkundig-consulent MBE Panal. Kris specialiseerde zich de voorbije 10 jaar in de vormingen 'pijn- en symptoomcontrole in palliatieve zorg' en 'comfortzorg voor zorgkundigen'.

Petra Heremans,

verpleegkundige, sinds 2016 verpleegkundig-consulent MBE Panal. Petra specialiseerde zich sindsdien in de vormingen 'pijn- en symptoomcontrole in palliatieve zorg' en 'comfortzorg voor zorgkundigen'.

Veerle Massart,

verpleegkundige, master in de verpleegkunde, sinds 2018 hoofdverpleegkundige van de MBE van Panal. Vanuit haar expertise als verpleegkundig-consulent binnen de MBE gaf Veerle reeds vorming in de thema's 'pijn- en symptoomcontrole' en 'comfortzorg'. Sinds 2018 is dit uitgebreid met de thema's 'terminale zorg' en 'palliatieve sedatie'.

Gilbert Pues,

begravenisondernemer sinds 1968. Voor de vorming 'alles omtrent het overlijden' put Gilbert al jaren uit de praktijk van begravenissen Pues. Hij spreekt vanuit zijn ervaring en met een gedegen kennis van wetgeving en principes omtrent begraven en cremieren.

Ria Vandermaesen,

verpleegkundige, licentiaat sociale wetenschappen, coördinator Panal. Ria werkt sinds 2000 voor Panal. Zij deed ervaring op als verpleegkundig-consulent binnen de MBE, als vormingsverantwoordelijke en neemt nu de dagelijkse leiding van Panal voor haar rekening. Deze kennis en ervaring zet ze in voor de vorming 'Inleiding in palliatieve zorg' en voor sensibiliseringsacties voor bevolking zoals bv onze 'Praten over later' lezingen.

Alexandra Verhagen,

klinisch psycholoog en oplossingsgericht rouwtherapeut in eigen praktijk De Kruin in Tildonk en in het AZ Jan Portaels in Vilvoorde.

Palliatief Netwerk
Arrondissement Leuven vzw

✉ Waversebaan 220, 3001 Heverlee
☎ 016-23 91 01
📧 vrAGEN@panal.be
🌐 www.panal.be